

کتاب‌شناسی، مقاله‌شناسی و فهرست پایان‌نامه‌های قصاید و سایر آثار سعدی

فاطمه علیزاده

استاد سخن سعدی شیرازی از شاعران سترگ ایران زمین است که آثار منظوم و منثوری از خود به یادگار نهاده که از میان آنها گلستان، بوستان و غزلیات از اشتهار بیشتری برخوردار است.

دیگر آثار وی نیز عبارتند از: **قصاید فارسی** که در ستایش پروردگار و مدح و اندرز و نصیحت بزرگان و پادشاهان معاصر سعدی است. **مراثی** که شامل چند قصیده بلند در رثای مستعصم بالله آخرین خلیفه عباسی است که به فرمان هولاکو کشته شد و نیز مرثیه‌هایی برای چند تن از اتابکان فارس و وزرای آن زمان. **قصاید عربی** در هفتصد بیت که دربرگیرنده موضوعات غنایی و مدح و اندرز و مرثیه است. **صاحبیه** که مجموعه چند قطعه فارسی و عربی است و بیشتر آنها در ستایش شمس‌الدین صاحب‌دیوان جوینی وزیر دانشمند دوست عصر اتابکان است و به همین دلیل آن را «صاحبیه» نامیده است. **خبیثات** که مجموعه‌ای است از اشعار هزل‌آمیز مواعظ که خود کتابی است چون دیوان اشعار. **مفردات** نیز دربرگیرنده اشعاری با مضامین پند و اندرز است. **مجالس پنجگانه**

که به نثر است و در بردارنده خطابه‌ها، و سخنرانی‌ها، ذکر و مواعظ شیخ سعدی است. **نصیحه‌الملوک** که نصایح الملوک هم گفته شده، رساله‌ای است در باب سیاست. آثار منثور دیگر او عبارت است از: ۱. رساله‌ای در پاسخ صاحب‌دیوان شمس‌الدین محمد جوینی و جواب‌های شیخ سعدی ۲. رساله‌ای در عقل و عشق که سعدی به آن پاسخ گفته است.

اهمیت این آثار در ذهن و زبان ایرانیان چنان است که با پرداختن بدان‌ها سعی در شناخت بیشتر این آثار و معرفی آن به دیگر فرهنگ‌ها می‌نمایند. بر همین اساس مرکز سعدی‌شناسی نیز از بدو تأسیس خود از سال ۱۳۷۶ تاکنون با برپایی نشست‌های علمی و فرهنگی، چاپ و انتشار کتاب‌ها و مقالات به این امر پرداخته است. در راستای این اهداف مرکز سعدی‌شناسی سال ۹۵-۱۳۸۵ را به عنوان دهه سعدی‌شناسی اعلام نموده و با اختصاص هر سال به یکی از موضوعات مشخص شده پیرامون سعدی و آثار وی، تاکنون به گلستان، بوستان و غزلیات وی از میان آثار شیخ پرداخته و سال ۱۳۹۰ نیز به سایر آثار سعدی (قصاید، مجالس، قطعات، هزلیات و...) اختصاص یافته است. در این سال مقاله‌هایی در این خصوص توسط سعدی‌پژوهان ارائه شده که بر مبنای آن فهرستی از این مقالات و نیز سایر مقالات مرتبط با سایر آثار سعدی تهیه و در این بخش ارائه شده است. همچنین کتاب‌ها و پایان‌نامه‌های مرتبط با این مباحث نیز گردآوری شده‌اند. بخش کتاب‌ها بر اساس عنوان و موضوع مرتب شده‌اند، ولی در بخش مقالات و پایان‌نامه‌ها تمام موضوعات به ترتیب الفبای نام پدیدآورنده یکجا جمع‌آوری شده‌اند.

بر اساس این فهرست تعداد کتاب‌های مرتبط با این موضوعات ۳۸ عنوان است که ۱۶ عنوان اختصاص به قصاید فارسی سعدی دارد که ۹ عنوان متن قصاید، ۲ عنوان برگزیده و ۵ عنوان شرح قصاید سعدی است. تعداد ۲۲ عنوان نیز به سایر آثار سعدی اختصاص دارد که عبارتند از: ۳ عنوان اشعار عربی سعدی، ۵ عنوان پندنامه مشهور به کریم‌ا، ۴ عنوان ترجیع‌بند، ۲ عنوان رباعیات، ۴ عنوان رسائل نثر، ۱ عنوان قطعات، ۱ عنوان مثلثات

و ۲ عنوان مواعظ سعدی. تعداد ۶۳ عنوان مقاله و ۲۹ عنوان پایان‌نامه نیز مرتبط با این موضوعات یافته شده‌اند.

جدول ۱: آمار کل کتاب‌شناسی، مقاله‌شناسی و فهرست پایان‌نامه‌های قصاید و سایر آثار سعدی

ردیف	عنوان	تعداد
۱	کتاب‌ها	۳۹
۲	مقاله‌ها	۶۳
۳	پایان‌نامه‌ها	۲۹
۴	کل	۱۳۱

جدول ۲: فهرست موضوعی کتاب‌ها

ردیف	عنوان	تعداد
۱	قصاید	۹
	سعدی	۲
	شرح	۵
۲	اشعار عربی سعدی	۳
۳	پندنامه (کریمه)	۵
۴	ترجیع بند	۴
۵	رباعیات	۲
۶	رسائل نثر	۴
۷	قطعات	۱
۸	مثلثات	۱
۹	مرثیه‌ها	۱
۱۰	مواعظ	۲
۱۱	کل	۳۹

کتاب‌ها:

قصاید:

۱. غزلیات و قصاید سعدی (نظم ۵ - بخش ۲) بر اساس کتاب دکتر حسن انوری / زینب‌السادات حسینی. تهران: سیمیا، ۱۳۸۹. ۸۰ صفحه. ۲۲۰۰۰ ریال. شابک: ۹۷۸-۶۰-۱۷۷-۰۸۴-۵.
۲. غزلیات و قصاید سعدی: از روی نسخه شادروان محمدعلی فروغی با معنی واژه‌ها و توضیح عبارتهای دشوار / مصلح‌بن‌عبدالله سعدی، به کوشش غلامرضا ارژنگ. تهران: قطره، ۱۳۸۳. ۷۹۴ صفحه. وزیری (گالینگور). ۵۵۰۰۰ ریال. چاپ ۱. ۱۱۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۲۶۱-X.
۳. غزلیات و قصاید سعدی: نظم ۵ بخش ۲ (رشته ادبیات فارسی) / مصلح بن عبدالله سعدی، تالیف حسن انوری، حسین ولی‌زاده. تهران: دانشگاه پیام نور، ۱۳۸۵. ۲۱۲ صفحه. وزیری (شومیز). ۱۲۰۰۰ ریال. چاپ ۱۱. ۸۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۵۵-۲۸۹-X.
۴. قصاید سعدی از روی نسخه تصحیح شده محمدعلی فروغی، مصلح‌بن‌عبدالله سعدی، مصحح محمدعلی فروغی. تهران: ققنوس، ۱۳۸۲. ۲۷۰ صفحه. رقعی (شومیز). ۱۳۰۰۰ ریال. چاپ ۱. ۱۳۸۲. ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۱-۴۶۵-۱.
۵. قصاید سعدی با استفاده از نسخه تصحیح شده محمدعلی فروغی (ذکاءالملک) و استاد عبدالعظیم قریب / مصلح‌بن‌عبدالله سعدی، مصحح محمدعلی فروغی، عبدالعظیم قریب. تهران: اقبال، ۱۳۸۹. ۱۹۴ صفحه. وزیری (گالینگور). چاپ ۱. ۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۰۶-۲۸۷-۲.
۶. قصاید سعدی بر اساس نسخه محمدعلی فروغی / مصلح‌بن‌عبدالله سعدی شیرازی. تهران: آریا اندیش، ۱۳۹۰. ۳۳۶ صفحه. جیبی. شابک: ۹۷۸-۶۰-۶۵۶۸-۵۰-۸.
۷. قصاید سعدی: «قصاید فارسی - قصاید عربی» و غزلیات عرفانی، مثلثات و... / با استفاده از نسخه تصحیح شده محمدعلی فروغی (ذکاءالملک) و چند نسخه چاپی و خطی دیگر. تهران: اقبال، ۱۳۴۲. ۳۲۲ صفحه. رقعی.
۸. قصاید و غزلیات سعدی / مصلح بن عبدالله سعدی، مصحح عزیزالله علیزاده. تهران: فردوس، ۱۳۸۹. ۶۲۴ صفحه. وزیری (گالینگور). ۱۲۰۰۰ ریال. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۲۰-۴۳۴-۱.
۹. قصاید سعدی «قصاید فارسی - قصاید عربی» و غزلیات عرفانی، مثلثات، قطعات، رباعیات، ... / مصلح‌بن‌عبدالله سعدی؛ مقدمه عباس اقبال آشتیانی؛ مصحح محمدعلی فروغی. تهران: اقبال، ۱۳۸۷. ۱۰۴ صفحه. وزیری (گالینگور). ۲۶۰۰۰ ریال. چاپ ۶. ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۰۶-۰۰۹-۰.

برگزیده قصاید:

۱. **برگزیده‌ای از غزل و قصیده‌های سعدی/** با گزینش جهانبخش نوروزی. شیراز: دانشگاه آزاد اسلامی (واحد فیروزآباد)، ۱۳۸۸. ۲۱۸ صفحه. ۲۸۰۰۰ ریال. چاپ ۱. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۲۳-۷۱۲-۸.
۲. **گزیده قصاید سعدی/** مصلح‌بن عبدالله سعدی؛ خطاط سیف‌الله یزدانی. تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۳. ۷۰ صفحه. رقعی (شومیز). ۹۰۰ ریال. چاپ ۳. ۳۰۰۰ نسخه.

شرح قصاید:

۱. **سرای سعادت: گزیده قصاید و غزلیات سعدی همراه با شرح و توضیح ابیات/** مصلح‌بن عبدالله سعدی، مقدمه رضا انزابی‌نژاد، تالیف مهدی نوروز، علیرضا سراجی. نیشابور: شهر فیروزه، ۱۳۸۳. ۲۴۵ صفحه. وزیری (شومیز). ۲۱۰۰۰ ریال. چاپ ۱. ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۸۴۲۹-۲۲-۷.
۲. **قصاید شیخ شیراز سعدی، شامل: قصاید فارسی، مرثی، قصاید عربی و ملحقات/** مصلح بن عبدالله سعدی، مقدمه، ترجمه و شرح بهاء‌الدین اسکندری‌ارسنجانی، سیروس صدوقی. تهران: قدیانی، ۱۳۸۶. ۴۵۶ صفحه. رقعی (گالینگور). چاپ ۲. ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۱۷-۲۳۳-۷.
۳. **کمند عقل: شرح، نقد و تحلیل برگزیده غزلیات و قصاید سعدی/** غلام‌محمد طاهری‌مبارکه. تهران: عیاران، ۱۳۸۳. ۲۴۸ صفحه. وزیری (شومیز). ۱۸۰۰۰ ریال. چاپ ۱. ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۴۸۶-۰-۳.
۴. **گزیده قصاید سعدی/** شرح حسن انوری، مقدمه جعفر شعار. تهران: علمی، ۱۳۷۷. ۲۶۴ صفحه. وزیری (شومیز). ۱۱۰۰۰ ریال. چاپ ۶. ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۰۵-۰۴۶-۰.
۵. **گزیده قصاید سعدی/** مصلح بن عبدالله سعدی؛ شرح جعفر شعار. تهران: قطره. ۲۶۴ صفحه. وزیری (شومیز). ۵۵۰۰۰ ریال. چاپ ۱۴. ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۷۸-۳۶۴-۳۴۱-۲۷۵-۳.

شعرهای عربی:

۱. **اشعار عربی سعدی/** مصلح بن عبدالله سعدی، مترجم موسی اسوار. شیراز: دانشنامه فارس؛ مرکز سعدی‌شناسی. ۱۰۲ صفحه. رقعی (گالینگور). ۴۵۰۰۰ ریال. چاپ ۱. ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۷۸-۶۰-۵۵۵۴-۰۹-۰.
۲. **سیمای سعدی/** جعفر موید شیرازی. شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۳۷۶. چاپ ۱. ۲۰۰۰ نسخه. ۳۰۰۰ ریال. شابک: ۹۶۴-۴۶۲-۲۵۷-۸.

۳. شعرهای عربی سعدی شیرازی / مصلح بن عبدالله سعدی، تصحیح انتقادی و ترجمه از جعفر موید شیرازی. شیراز: دانشگاه شیراز، مرکز نشر، ۱۳۷۲. ۱۵۲ صفحه. وزیری (گالینگور).

پندنامه (کریم):

۱. پنج کتاب فارسی (کریم، نامه حق، محمودنامه، پندنامه، قاضی‌نامه) / مصلح بن عبدالله سعدی. تهران: خواجه عبدالله انصاری، ۱۳۸۴. ۱۲۸ صفحه. رقعی. شابک: ۹۶۴-۹۶۶۰۷-۲۰-۲.

۲. پندنامه سعدی / محمدعلی بن جمال‌الدین اصفهانی. تهران: چاپ سربی. جیبی. ۹۶ صفحه.

۳. پندنامه سعدی / مصلح بن عبدالله سعدی، تهران: موسسه نشر کتب اخلاق، ۱۳۳۴. ۹۶ صفحه. جیبی.

۴. پندنامه مشهور به کریم / سعدی شیرازی. تهران: اسلامیه، ۱۳۷۰ ق. ۱۲۴ صفحه. رقعی. چاپ سربی.

۵. پندنامه سعدی / مصلح بن عبدالله سعدی. خط از میر خانی. تهران: رجبی، ۱۳۴۷. ۹۶ صفحه. وزیری.

ترجیع بند:

۱. ترجیعات سعدی / به کوشش حسین ابوترابی. تهران: الهام، ۱۳۸۸. ۵۱۹ صفحه. شابک: ۹۷۸-۶۰-۵۰۷۷-۲۱-۶.

۲. سرو قامت دوست: تاملی بر ترجیع‌بند سعدی / مهشید مشیری. تهران: آگاهان ایده، ۱۳۸۲. ۴۶ صفحه. ۵۰۰۰ ریال.

۳. سعدی: ترجیع‌بند / امید مهدی‌نژاد. تهران: سروش ملل، ۱۳۸۶. ۴۲ صفحه. پالتویی (شومیز). ۴۵۰۰ ریال. چاپ ۱. ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۷۹۸-۰۳-۲.

۴. غزلیات سعدی «طبیات، بدایع، خواتیم، غزلیات قدیم» و ترجیعات، ملمعات، رباعیات، مفردات با استفاده از نسخه تصحیح شده محمدعلی فروغی (ذکاءالملک) / مصلح بن عبدالله سعدی، به تصحیح محمدعلی فروغی. تهران: اقبال، ۱۳۸۵. ۵۹۸ صفحه. شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۱۰۷-۱.

رباعیات:

۱. رباعیات سعدی: شامل رباعیات، مثنویات، غزلیات الحاقی و رسایل نثر/ مقدمه ترجمه و شرح بهاء‌الدین اسکندری ارسنجان. تهران: قدیانی، ۱۳۷۸. ۴۱۸ صفحه. پالتویی (گالینگور).

۱۲۵۰۰ ریال. شابک: ۹۶۴-۴۱۷-۲۳۵-۳.

۲. کاروان آدمیت: رباعیات سعدی / مصلح بن عبدالله سعدی؛ مترجم علی غضنفری. تهران: آوای کلا، ۱۳۹۰. ۱۴۷ صفحه. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۶-۰۲۱-۵.

رسائل نثر:

۱. رسائل نثر سعدی / مصلح بن عبدالله سعدی. تهران: کتابفروشی و چاپخانه بروخیم، ۱۳۲۰. وزیری.

۲. رسائل نثر که در آغاز کلیات شیخ سعدی قرار داده‌اند / مصلح بن عبدالله سعدی. تهران: [بی‌نا: بی‌تا]. ۹۰ ص.

۳. رساله صاحبیه در نصیحت ارباب مملکت / سعدی شیرازی؛ به اهتمام مجتبی مینوی. [بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا]. ۵۳ صفحه.

۴. نصیحه الملوک، بر اساس نسخه تصحیح شده محمدعلی فروغی / مصلح‌الدین سعدی؛ به کوشش شهاب‌الدین طباطبایی. تهران: چاپ و نشر نظر، ۱۳۹۰. ۶۴ صفحه. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۱-۱۵۲-۹.

قطعات:

۱. قطعات شیخ شیراز سعدی: شامل قطعات، غزلیات عرفانی، ترجیعات، مثلثات و مفردات / مصلح بن عبدالله سعدی، مقدمه و شرح بهاء‌الدین اسکندری ارسنجانی. تهران: قدیانی. ۱۳۸۶. چاپ دوم. ۴۲۰ صفحه. ۲۲۰۰ نسخه. ۲۵۰۰۰ ریال. پالتویی (گالینگور). شابک: ۹۶۴-۴۱۷-۲۳۴-۵.

مثلثات:

۱. شرح و تصحیح مثلثات شیخ اجل سعدی، غزل ملمع لسان الغیب حافظ، غزل مثلث شاهداعی الی‌الله / محمدجعفر واجد. شیراز: ادراه کل فرهنگ و هنر فارس، [بی‌تا]. ۷۹ صفحه. وزیری (شومیز).

مرثیه‌ها:

۱. نظریه ارتباط زبانی و مرثیه‌های سعدی / مهشید مشیری. تهران: آگاهان ایده، ۱۳۷۹. ۵۸ صفحه. ۶۰۰۰ ریال. شابک: ۹۶۴-۹۰۱۱۵-۸-۷.

مواعظ:

۱. مواعظ سعدی: قصاید فارسی و عربی، غزلیات عرفانی، کتاب نصیحه‌الملوک، مجالس و غیره/ از روی نسخه‌های قدیم موجود در دنیا، مصلح بن عبدالله سعدی، به اهتمام محمدعلی فروغی. تهران: کتابخانه بروخیم، ۱۳۳۵. ۹۰ صفحه.
۲. مواعظ و رسایل شامل: مواعظ (قصاید فارسی و عربی، غزلیات عرفانی) رسایل نثر (نصیحه‌الملوک، مجالس پنجگانه، تقریرات ثلاثه، مقدمه بیستون) / مصلح بن عبدالله سعدی شیرازی. اصفهان: نقش نگین، ۱۳۸۹. ۲۷۸ صفحه. ۶۰۰۰۰ ریال. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۱۶-۷۶-۳.

مقاله‌ها:

۱. «ایرانیان و آیین‌کشورداری: یک رساله و چهار قصیده سعدی» (۱۳۸۳). اطلاعات. ۴ آذر. ص ۶.
۲. «جمال محمد و آل محمد(ص)» (۱۳۸۶). خلق. شماره ۱. ص ۱۲.
۳. آیتی، عبدالمحمد (۱۳۷۵). «شعرهای عربی سعدی شیرازی [نقد و بررسی کتاب اشعار عربی سعدی ترجمه جعفر موید شیرازی]». کیهان فرهنگی. سال ۱۳. ش ۱۲۹. ص ۶۸-۶۷.
۴. ابراهیم‌زاده گرجی، رمضانعلی (۱۳۸۶). «سعدی، مرثیه‌سرایی با زبان‌گیری مادرانه». کیهان فرهنگی. ش ۲۴۸. ص ۵۱-۵۳.
۵. احمدی بیرجندی، احمد (۱۳۷۱). «درباره گزیده قصاید سعدی». آینه پژوهش، ش. ۱۳ و ۱۴، ص ۷۷-۸۰.
۶. اسوار، موسی (۱۳۹۱). «در رثای بغداد: نگاهی به قصاید سعدی». سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۱۶۷-۱۷۷.
۷. افشار، ایرج (۱۳۴۶). «بیاض (جنگ) استاد حافظ و نسخه مضبوط و مشکول مثلثات سعدی». یغما، شماره ۲۲۹. ص ۲۷۲-۲۷۴.
۸. افشار، ایرج (۱۳۵۸). «سانسور نصایح‌الملوک سعدی». آینه. شماره ۱۰ و ۱۱ و ۱۲. ص ۹۹۰.
۹. افشار، محمود (۱۳۳۹). «ترجیع‌بندهای سعدی و خواجوی کرمانی و انتقاد از روش سعدی در آن». آینه. دوره ۴. ص ۴۰۸-۴۰۶.
۱۰. اکبری، رحیم (۱۳۶۳). «... شاعری آموخت: باز هم درباره بدیهه». اطلاعات هفتگی. شماره ۲۲۰۳. ص ۴۶-۴۷.
۱۱. امیری فیروزکوهی (۱۳۵۷). «احتجاجات و... خلیلی الهوی اشهی...». یغما. سال ۳۱. شماره ۱۰. ص ۴۳۶-۴۳۷.

۱۲. انصاری، غلام مجتبی (۱۹۸۳ م. = ۱۳۶۲). «قصاید فارسی سعدی»، *ایندو ایرانیکا*، ش ۱-۴، ج ۳۶، ص ۲۱ - ۲۸.
۱۳. باستانی پاریزی، ابراهیم (۱۳۶۰). «گذر سعدی از آبادان». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۲۱۱-۲۲۳.
۱۴. بلخاری قهی، حسن (۱۳۹۱). «عارف ربّانی در ذهن و زبان سعدی». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۷۹-۹۰.
۱۵. پناهی، مهین (۱۳۸۴). «بررسی عناصر طبیعی در غزلیات و قصاید سعدی». *مجله پژوهش علوم انسانی*، ش ۱۶، ص ۱۲۷.
۱۶. جوکار، نجف (۱۳۸۵). «درآمدی بر مخاطب‌شناسی مدایح سعدی». *سعدی‌شناسی: دفتر نهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ بنیاد فارس‌شناسی. ص ۱۱۱-۱۲۴.
۱۷. جهان‌آرای، عادل (۱۳۷۹). «مدایحی برای بیم دادن حاکمان». *همشهری*. ۳۱ مرداد. ص ۱۰.
۱۸. حجازی قلزم، ملک (۱۳۱۸). «ترکیب بند (تضمین قسمتی از قصیده معروف سعدی)». *ارمغان*. دوره ۲۰، شماره ۱، ص ۱۸-۱۹.
۱۹. حسینی، مریم (۱۳۹۱). «مقایسه تطبیقی قصاید سنایی و سعدی». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۱۳۲-۱۵۱.
۲۰. خدایاری، مصطفی (۱۳۸۶). «تجلی عناصر بلاغت در چامه‌های سعدی». *مجله زبان و ادبیات فارسی (دانشگاه آزاد، واحد تهران جنوب)*. شماره ۷، ص ۴۵-۷۴.
۲۱. دشتی، علی (۱۳۵۷). «شاعر ستایشگر عدل و داد». *مجله تلاش*. سال ۱۳، شماره ۷۹، ص ۳۰-۳۳.
۲۲. _____ (۱۳۹۱). «جلوه‌های شخصیت سعدی». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۲۳۴-۲۵۳.
۲۳. رستگار فسایی، منصور (۱۳۹۱). «سعدی و انواع قصایدش». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۹۱-۱۲۴.
۲۴. زرشناس، زهره (۱۳۶۹). «قطعه ای به زبان سعدی در نکوهش میخوارگی». *فرهنگ*. شماره ۶، ص ۲۳۳-۲۴۲.

۲۵. سرباز، حسن و داوود گرگیچ زرین پور (۱۳۹۰). «بررسی تطبیقی فضای موسیقایی قصیده سعدی شیرازی و شمس‌الدین کوفی در رثای بغداد». پژوهش‌های زبان و ادبیات تطبیقی. سال دوم. شماره ۲. ص ۱۰۱.
۲۶. سنجایی، کریم (۱۳۴۶). «نظری درباره مثلثات سعدی». یغما. شماره ۲۳۲. ص ۴۱۴-۴۱۸.
۲۷. شعار، جعفر (۱۳۷۸). «قصیده سعدی مدیحه نیست». سعدی‌شناسی: دفتر دوم، به کوشش کوروش کمالی سروستانی، شیراز: بنیاد فارس‌شناسی؛ اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس، ص ۲۷-۳۰.
۲۸. شهیدی، جعفر (۱۳۷۰). «مدیحه‌های سعدی». سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۲۲۴-۲۳۳.
۲۹. صادقی، علی اشرف (۱۳۸۹). «بعضی ویژگی‌های ابیات شیرازی سعدی در مثلثات». سعدی‌شناسی: دفتر سیزدهم؛ ویژه بوستان. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۱۰۶-۱۱۰.
۳۰. صفری‌نژاد، حسین (۱۳۸۵). «طریقه‌الملوک (از نظر سعدی)». گیلان ما. دوره ۷. شماره ۱. ص ۱۳۴-۱۴۹.
۳۱. طوسی، ادیب (۱۳۳۴). «مثلثات شیخ سعدی». مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی تبریز. شماره ۳۳. ص ۱۷۵-۱۸۹.
۳۲. ظهیری ناو، بیژن و محمد ابراهیم پور (۱۳۸۷). «دیدگاه‌های کلامی سعدی بر بنیاد قصاید». مجله زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تربیت معلم. دوره ۱۶. شماره ۶۰. ص ۳۵.
۳۳. عباس، احسان (۱۳۶۳). «ارزیابی اشعار عربی سعدی». مترجم جعفر موید شیرازی. آئینه. سال دهم. شماره ۱۰ و ۱۱. ص ۶۵۴-۶۵۸.
۳۴. عظیمی، میلاد (۱۳۹۱). «سعدی در آینه سفینه شمس حاجی شیرازی». سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۲۰۲-۲۱۰.
۳۵. فتوحی، محمود (۱۳۹۱). «سبک‌شناسی رسائل سعدی». سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۵۳-۷۸.
۳۶. فروغی، محمدعلی (۱۳۵۵). «مقدمه مواعظ (قصاید فارسی و عربی، غزلیات عرفانی؛ کتاب نسیحه‌الملوک و غیره)». مقالات فروغی. تهران: یغما. ج ۲. ص ۱۷۵-۱۸۴.

۳۷. قزوینی، محمد (۱۳۱۶). «ممدوحین شیخ سعدی». *سعدی‌شناسی: دفتر اول*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: دانشنامه فارس؛ بنیاد فارس شناسی، ۱۳۷۷. ص ۲۵-۹۰.
۳۸. _____ (۱۳۲۳). «عتابی خارا: نامه قزوینی به فروغی». *آموزش و پرورش*. سال ۱۴. شماره ۸. ص ۴۰۱-۴۰۴.
۳۹. _____ (۱۳۲۸). «تصحیح قصیده شیخ سعدی». *یغما*. شماره ۱۴. ص ۱۵۲-۱۵۳.
۴۰. کزازی، جلال‌الدین (۱۳۹۱). «مرز اندرز در چامه‌های سعدی». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۱۲۵-۱۳۱.
۴۱. کمالی سروستانی، کوروش (۱۳۹۱). «مدح قصاید سعدی». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۵-۹.
۴۲. محقق، مهدی (۱۳۹۱). «سعدی و مرثیه‌سرایی». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۱۶-۲۳.
۴۳. محلاتی، صدرالدین (۱۳۴۴). «مجالس شیخ سعدی». *مهر*. سال ۱۱. شماره ۱۲۴. ص ۵۵۶-۵۵۷.
۴۴. مدرس‌زاده، عبدالرضا (۱۳۷۱). «تیغ پند در نیام مدح». *روزنامه اطلاعات*، شنبه ۱۲ دی، ص ۶۱.
۴۵. مشیری، مهشید (۱۳۸۰). «مرثیه‌های سعدی و چهارچوب ارتباط زبانی». *سعدی‌شناسی: دفتر چهارم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ بنیاد فارس شناسی. ص ۹۱-۱۰۵.
۴۶. _____ (۱۳۸۵). «ترجیع‌بند صبر یا سرو قامت دوست». *سعدی‌شناسی: دفتر نهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ بنیاد فارس شناسی. ص ۱۰۴-۱۱۰.
۴۷. معدن‌کن، معصومه (۱۳۹۱). «نه هر کس حق تواند گفت گستاخ». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۱۵۲-۱۶۶.
۴۸. مغربی، احمدموسی (۱۳۷۹). «ذواللسانین‌های ایرانی و آثار آنان در ادب و فکر عربی». *نامه پارسی*. دوره ۵. شماره ۴. ص ۱۲-۴۱.
۴۹. موحد، ضیاء (۱۳۷۳). «سعدی، شاعر قطعه سرا/ قطعه در شعر فارسی». *نشر دانش*. شماره ۸۲. ص ۱۶-۱۹.

۵۰. _____ (۱۳۹۱). «هزلیات سعدی». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۴۷-۵۲.
۵۱. مویب شیرازی، جعفر (۱۳۵۲). «مقام سعدی در شعر تازی: راهی امن برای آثار عربی وی». *گوهر*. شماره ۱۲. ص ۹۷۳-۹۸۱.
۵۲. _____ (۱۳۵۷). «آثار عربی سعدی و اغراض آن». *خرد و کوشش*. شماره ۱. ص ۳۱-۴۰.
۵۳. _____ (۱۳۵۷). «مثلثات سعدی، حافظ و شاه داعی ۱». *یغما*. شماره ۳۶۱. ص ۴۱۷-۴۲۱.
۵۴. _____ (۱۳۵۷). «مثلثات سعدی، حافظ و شاه داعی ۲». *یغما*. شماره ۳۶۲. ص ۴۸۹-۴۹۵.
۵۵. _____ (۱۳۷۵). «مثلثات سعدی». *مقالاتی درباره زندگی و شعر سعدی*. منصور رستگار فسایی. تهران: امیرکبیر. ص ۳۶۳-۳۷۸.
۵۶. مینوی، مجتبی (۱۳۵۳). «رساله صاحبیه از شیخ اجل سعدی شیرازی در نصیحت ارباب مملکت». *مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد*. شماره ۳۷. ص ۲۵-۶۵.
۵۷. نذیر، احمد (۱۳۸۱). «سعدی شیرازی و سردار مغول امیر انکیانو». *نامه انجمن*. دوره ۲. شماره ۲. ص ۲۴-۳۱.
۵۸. نکوروح، حسن (۱۳۸۵). «تفاوت جهان‌بینی سعدی و حافظ و نقش آن در مدحیات دو شاعر». *سعدی‌شناسی: دفتر نهم*، به کوشش کوروش کمالی سروستانی، شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ بنیاد فارس‌شناسی، ص ۶۳-۶۹.
۵۹. نیازکار، فرح (۱۳۹۱). «مرد را ره به حق، عقل نماید یا عشق؟». *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*. به کوشش کوروش کمالی سروستانی. شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس. ص ۱۷۸-۲۰۱.
۶۰. واجد شیرازی، محمد جعفر (۱۳۴۷). «مثلثات شیخ سعدی ۱». *یغما*. شماره ۲۳۹. ص ۲۵۹-۲۶۴.
۶۱. _____ (۱۳۴۸). «مثلثات شیخ سعدی ۲». *یغما*. شماره ۲۵۰. ص ۲۱۳-۲۱۶.
۶۲. _____ (۱۳۴۸). «مثلثات شیخ سعدی ۳». *یغما*. شماره ۲۵۵. ص ۵۲۲-۵۲۸.
۶۳. یغمایی، پیمان (۱۳۵۲). «نه بر حق گوی را گستاخ نامند: به حق در ذکر حق گستاخ سعدی است». *ارمغان*. دوره ۴۲. شماره ۵۲. ص ۲۷۶-۲۸۲.

پایان‌نامه‌ها:

۱. اصغرزاده، الهه (۱۳۸۷). «فرهنگ واژه‌نمای قصاید، قطعات و سایر قالب‌های سعدی (به جز غزلیات)». کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.
۲. افشارفرد، رسول (۱۳۸۹). «تحلیل مدایح سعدی در کلیات»، کارشناسی ارشد. دانشگاه بین‌الملل امام خمینی (ره).
۳. انصاری، احسان (۱۳۸۹). «انعکاس مدح و رثاء اهل بیت(ع) در اشعار سراینندگان ایرانی اهل سنت (تا پایان قرن هشتم هجری قمری با تکیه بر خاقانی، مولوی، سعدی و حافظ)». کارشناسی ارشد. دانشگاه اهواز.
۴. بهاری فر، زلیخا (۱۳۸۴). «بررسی عناصر طبیعی در غزلیات و قصاید سعدی». کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهراء، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۵. جباری، شاهین (۱۳۸۳). «بررسی مفاهیم تربیتی در قطعات انوری، سعدی، ابن‌یمین و پروین اعتصامی». کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۶. جراحی، محمدمین (۱۳۴۵). «قصاید و غزلیات و قطعات و مفردات عربی شیخ سعدی شیرازی». کارشناسی. دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۷. حسینی نژادپونلی، فائقه (۱۳۸۹). «مقایسه قصاید انوری و سعدی در مدیحه سرایی». کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی.
۸. خاوری، پریدخت (۱۳۴۰). «رسالات سعدی». کارشناسی. دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۹. خدایاری، مصطفی (۱۳۸۶). «عناصر بلاغت و ابتکار در قصاید سعدی». دکترا. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
۱۰. دبیری، فاطمه (۱۳۸۹). «بررسی زبانشناختی قصایدی از ناصرخسرو و سعدی در سه حوزه (معنایی، آوایی، نحوی)». کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۱۱. دوستی، احمد (۱۳۸۶). «آرایه‌های ادبی در قصاید عربی سعدی». کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
۱۲. زارع دمیرچی، روح‌الله (۱۳۸۵). «بررسی ویژگی‌های موضوعات و مضامین اشعار عربی سعدی». کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
۱۳. سپهری، فاطمه (۱۳۴۰). «مجالس سعدی». کارشناسی. دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

۱۴. شعبانی، اکبر (۱۳۶۴). «بررسی جنبه‌های بلاغی قصاید فارسی سعدی»، کارشناسی. دانشگاه فردوسی مشهد.
۱۵. شیرزادی، فاطمه (۱۳۸۵). «تحلیل مبانی اندیشه‌های دینی سعدی در قصاید و غزلیات»، کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی (تهران مرکزی). دانشکده ادبیات و علوم انسانی. گروه زبان و ادبیات فارسی
۱۶. صالحی، محمود (۱۳۳۲). «پانصد بیت از قصاید سعدی»، کارشناسی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران.
۱۷. صفایی سنگری، علی (۱۳۷۴). «علل گرایش سعدی به مداحی». کارشناسی ارشد. دانشگاه شهیدبهشتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۱۸. علی اکبر عمید، افسر (۱۳۳۴). «شرح مختصری از زندگانی و توضیح شش قصیده از قصاید سعدی شیرازی». کارشناسی. دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۱۹. کاری، زیبا (۱۳۸۸). «بررسی و تحلیل چگونگی آرا و عقاید سعدی در آثار او و ریشه‌یابی علل آنها». کارشناسی ارشد. دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) قزوین.
۲۰. کاظمی، صغری (۱۳۸۹). «بررسی و مقایسه درون مایه‌های مدحی در قصاید فرخی، سنایی و سعدی». کارشناسی ارشد. دانشگاه پیام نور، مرکز ساری
۲۱. کرد، مستوره (۱۳۳۶). «بحث و تحقیق افعال در قصاید فارسی سعدی». کارشناسی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران.
۲۲. کلانتر هرمزی، یعقوب (۱۳۸۲). «بررسی اشعار و عبارات تحمیدیه در کلیات سعدی». کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد دزفول.
۲۳. معترف، همای (۱۳۳۶). «ترجمه و شرح لغات (دویست بیت) قصاید عربی شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی». کارشناسی. دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۲۴. ملک ثابت، مهدی (۱۳۶۹). «شرح قصاید فارسی شیخ مصلح‌الدین سعدی شیرازی»، کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی. دانشگاه تربیت مدرس.
۲۵. مویدزاده، اسماعیل (۱۳۹۰). «فرهنگ تلمیحات غزلیات و قصاید سعدی». کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی (واحد مهاباد).
۲۶. نصراصفحانی، محمد (۱۳۷۷). «تحقیق در ترجیع‌بندهای فارسی». کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی.
۲۷. نصیری جوزانی، مجید (۱۳۸۶). «نشانه‌شناسی گناه، بررسی موردی برصیصای عابد سعدی و فاوست گوته». کارشناسی ارشد. دانشگاه تربیت مدرس.

۲۸. نورزاد، عبدالله (۱۳۸۷). «نقد و تحلیل مجالس پنجگانه و نصیحه‌الملوک سعدی». کارشناسی ارشد. دانشگاه پیام نور، مرکز شیراز.
۲۹. هلال‌زاده، عباس (۱۳۳۹). «بحث در ساختمان افعال در قصاید فارسی سعدی». کارشناسی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران.

منابع:

۱. بشارت، مهری‌دخت (۱۳۵۶). *فهرست رساله‌های تحصیلی دانشگاه تهران: دوره‌های لیسانس دانشکده ادبیات و علوم انسانی*، زیر نظر حسین بنی‌آدم، تهران: دانشگاه تهران.
۲. حسن‌لی، کاووس (۱۳۸۰). *فرهنگ سعدی‌پژوهی*، شیراز: بنیاد فارس‌شناسی، مرکز سعدی‌شناسی.
۳. کمالی سروستانی، کوروش (۱۳۷۸). *سعدی‌شناسی: دفتر دوم*، شیراز: بنیاد فارس‌شناسی؛ اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس.
۴. _____ (۱۳۸۰). *سعدی‌شناسی: دفتر چهارم*، شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ بنیاد فارس‌شناسی.
۵. _____ (۱۳۸۵). *سعدی‌شناسی: دفتر نهم*، شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ بنیاد فارس‌شناسی.
۶. _____ (۱۳۸۵). *سعدی‌شناسی: دفتر سیزدهم؛ ویژه بوستان*، شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس.
۷. _____ (۱۳۹۱). *سعدی‌شناسی: دفتر پانزدهم*، شیراز: مرکز سعدی‌شناسی؛ دانشنامه فارس.
۸. مشار، خانبابا (۱۳۵۲). *فهرست کتاب‌های چاپی فارسی*، تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ج ۳.

سایت‌های اینترنتی:

۱. بانک اطلاعات نشریات کشور: <http://www.Magiran.com>
۲. پایگاه اطلاعاتی حوزه علمیه قم: <http://www.hawzah.net>
۳. پایگاه اطلاعاتی خانه کتاب ایران: <http://www.Ketab.ir>
۴. پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران: <http://www.irandoc.ir>
۵. سایت کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران: <http://library.ut.ac.ir>
۶. سایت کتابخانه ملی ایران: <http://www.nlai.ir>
۷. مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی: <http://www.noormags.ir>